

PRIOPĆENJE ZA MEDIJE

IZVJEŠTAJ 2010.: NEDOSTATAK GLOBALNE PRAVDE OBESPRAVLJUJE MILIJUNE LJUDI

(London) “Unatoč prijelomnoj godini za međunarodnu pravdu, moćne političke sile povećavaju jaz u provođenju globalne pravde” istaknula je danas organizacija Amnesty International u svojoj godišnjoj ocjeni stanja ljudskih prava u svijetu.

Objavom *Izveštaja Amnesty Internationala 2010: Stanje ljudskih prava u svijetu*, koji dokumentira kršenje prava u 159 država, ova organizacija izrazila je mišljenje da moćne vlade priječe napredak u međunarodnoj pravdi stavljajući sebe iznad zakona o ljudskim pravima, štiteći svoje saveznike od kritike i djelujući samo onda kad im je to u političkom interesu.

“Uslijed jaza u globalnoj pravdi nepravda i represija doživljavaju procvat, zbog čega su milijuni ljudi osuđeni na zlorabljenje prava, potlačenost i siromaštvo”, riječi su Claudija Cordonea, privremenog glavnog tajnika Amnesty Internationala.

Vlade moraju osigurati da nitko ne bude iznad zakona, te da svatko ima pristup pravdi u slučaju kršenja bilo kojega od ljudskih prava. Sve dok vlade ne prestanu pravdu podređivati vlastitom političkom interesu, sloboda od straha i sloboda od oskudice većini će i dalje biti nedostižne.

Amnesty International pozvao je vlade da zajamče odgovornost za vlastito djelovanje, da ratificiraju Statut Međunarodnog kaznenog suda te da osiguraju da zločini po međunarodnom pravu mogu biti progonjeni svugdje u svijetu. Ova je organizacija mišljenja da države koje preuzimaju globalno vodstvo, kao što su države članice G20, imaju posebnu odgovornost služiti za primjer drugima.

Nalog Međunarodnog kaznenog suda iz 2009. za uhićenje sudanskog predsjednika Omara Hassana Al Bashira za zločine protiv čovječnosti i ratne zločine, bio je prijelomni događaj koji je pokazao da iznad zakona nisu čak ni oni državni poglavari koji su trenutno na vlasti. Međutim, unatoč zastrašujućem nasilju nad stotinama tisuća ljudi u Darfuru, Afrička unija odbila je suradnju sa Sudom i time dala krajnji primjer državnog neuspjeha da se pravda pretpostavi politici.

Paraliziranost Vijeća za ljudska prava Ujedinjenih naroda u slučaju Šri Lanke, unatoč ozbiljnim povredama prava koje uključuju i moguće ratne zločine počinjene od strane vladinih snaga i Oslobodilačkih tigrova tamilskog Eelama, također svjedoči o nesposobnosti međunarodne zajednice da djeluje kad je to potrebno. U međuvremenu, Izrael i Hamas još nisu ozbiljno razmotrili preporuke Vijeća za ljudska prava iz Goldstoneova izvještaja, u kojima ih se poziva na odgovornost za sukob u Gazi.

Diljem svijeta izostanak pravde omogućio je razvoj pogubnog spleta represivnih mjera. U istraživanjima Amnesty Internationala zabilježena su mučenja i drugi oblici zlostavljanja u najmanje 111 zemalja, nepravilna suđenja u najmanje 55 zemalja, ograničenja slobode govora u najmanje 96 zemalja te utamničenje zatočenika savjesti u najmanje 48 zemalja.

Organizacije koje se bave ljudskim pravima i borci za ljudska prava napadnuti su u mnogim zemljama čije vlade sprečavaju njihov rad ili ga ne uspijevaju zaštititi.

Na Bliskom Istoku i u sjevernoj Africi zabilježeni su oblici vladine netolerancije na kritiku u Saudijskoj Arabiji, Siriji i Tunisu, dok je u Iranu represija u porastu. U Aziji je kineska vlada pritvaranjem i zlostavljanjem boraca za ljudska prava dodatno zatomila osporavanje vlastitog autoriteta, dok su tisuće ljudi pobjegle od teške represije i ekonomske oskudice u Sjevernoj Koreji i Mianmaru.

Mjesta za izražavanje nezavisnog mišljenja i za civilno društvo sve je manje u pojedinim dijelovima Europe i središnjoj Aziji, dok je u Rusiji, Turskoj, Turkmenistanu, Azerbejdžanu, Bjelorusiji i Uzbekistanu zabilježeno neopravdano ograničavanje slobode izražavanja. Sjeverna i Južna Amerika poharane su stotinama nezakonitih likvidacija od strane sigurnosnih snaga, uključujući Brazil, Jamajku, Kolumbiju i Meksiko, dok za kršenja prava vezana uz protuterorizam i dalje ostaju nekažnjenima odgovorni iz SAD-a. Vlade u Africi, poput gvinejske i madagaskarske, naišle su na neslaganje zbog prekomjerne uporabe sile i nezakonitih likvidacija, dok su Etiopija i Uganda, među ostalima, zatomljavale kritiku.

Sukobe je obilježilo bezobzirno nepoštivanje civila. Naoružane skupine i vladine snage kršile su međunarodno pravo u Demokratskoj Republici Kongo, Šri Lanki i Jemenu. U sukobu u Gazi i južnom Izraelu, izraelske snage i palestinske oružane skupine nezakonito su ubijale i ranjavale civile. Tisuće civila bilo je podvrgnuto zlostavljanju i sve širem nasilju od strane Talibana u Afganistanu i Pakistanu, ili su se pak našli u žarištu sukoba u Iraku i Somaliji. U većini sukoba vladine snage i naoružane skupine silovale su žene i djevojke te ih podvrgavale drugim oblicima nasilja.

Zabilježene su i naredne tendencije:

- Masovne prisilne deložacije ljudi iz njihovih domova u Africi, primjerice u Angoli, Gani, Keniji i Nigeriji, što ljude često tjera u sve veće siromaštvo.
- Sve više prijava obiteljskog nasilja protiv žena, silovanja, seksualnog zlostavljanja, ubojstava i sakaćenja nakon silovanja, u Meksiku, Gvatemali, Salvadoru, Hondurasu i na Jamajci.
- Milijuni migranata u zemljama Azije i Pacifika, uključujući Južnu Koreju, Japan i Maleziju, suočili su se s izrabljivanjem, nasiljem i zlostavljanjem.
- Nagli porast rasizma, ksenofobije i netolerancije u Europi i središnjoj Aziji.
- Na Bliskom Istoku i u Sjevernoj Africi napadi oružanih skupina – od kojih su neke naizgled povezane s Al Qa'idom – povećali su nesigurnost u državama poput Iraka i Jemena.

Globalno gledajući, stanje milijuna ljudi nagnanih u siromaštvo uslijed energetske i financijske krize, te oskudice hranom, ukazalo je na hitnu potrebu za rješavanjem problema onih povreda prava koje uzrokuju siromaštvo.

“Vlade moraju snositi odgovornost za kršenja ljudskih prava koja vode u siromaštvo i produbljuju ga. Redovni sastanak UN-a o Milenijskim razvojnim ciljevima, koji će biti održan u rujnu ove godine u New Yorku, prilika je da svjetski vođe prijeđu s obećanja na pravno zasnovane obveze”, rekao je Claudio Cordone.

Neostvarivanjem navedenih ciljeva najjače su pogođene žene, posebice one siromašne. Procjenjuje se da su komplikacije u trudnoći odnijele živote oko 350.000 žena, a maternalnu smrtnost često izravno uzrokuje spolna diskriminacija, kršenje spolnih prava i prava na planiranje obitelji, te uskraćivanje pristupa zdravstvenoj zaštiti.

“Vlade moraju promicati jednakost žena i započeti s rješavanjem diskriminacije žena ukoliko žele postići napredak u Milenijskim razvojnim ciljevima”, navodi Claudio Cordone.

Amnesty International također je pozvao države članice G20 koje nisu ratificirale Statut Međunarodnog kaznenog suda – SAD, Kinu, Rusiju, Tursku, Indiju, Indoneziju i Saudijsku Arabiju – da to učine. Redovna međunarodna konferencija o ovome Sudu, koja 31. svibnja počinje u glavnom gradu Ugande Kampali, prilika je vladama da preuzmu obaveze prema ovome Sudu.

Unatoč ozbiljnim prošlogodišnjim neuspjesima u osiguravanju pravde, postoje brojni pokazatelji napretka. U Latinskoj Americi ponovo su otvorene istrage o zločinima koji su bili obuhvaćeni zakonima o amnestiji. Od iznimne važnosti bile su presude protiv bivših vođa, među kojima i osuda bivšeg peruanskog predsjednika Alberta Fujimorija za zločine protiv čovječnosti, te posljednjeg argentinskog predsjednika iz vojnih krugova, Reynalda Bignonea, za otmicu i mučenje. Sva suđenja na Posebnom sudu za Sierru Leone zaključena su, izuzev suđenja bivšem predsjedniku Liberije Charlesu Tayloru, koje je u tijeku.

“Potreba za učinkovitim globalnom pravdom ključna je prošlogodišnja pouka. Pravda osigurava pravednost i istinu onima koji su izloženi nasilju, odvraća od povreda ljudskih prava te u konačnici nudi stabilniji i sigurniji svijet”, riječi su Claudija Cordonea.

Kraj

Bilješke urednicima

1. *Izvještaj Amnesty Internationala 2010: Stanje ljudskih prava u svijetu obuhvaća razdoblje od siječnja do prosinca 2009.*

Za dodatne informacije ili razgovor s glasnogovornikom Amnesty Internationala, molimo Vas da kontaktirate naš Odjel za medije na ++44 (0) 20 7413 5566 ili press@amnesty.org.